

مدیر مرکز هم‌هنگامی‌ها و کتابخانه علی‌اکبر انوشیروانی
« پیشکوتن »

کریار
بو حوشو پینیک
به ۳ مانک یک
به شش مانک دو
به سالیک چوار رو پیه ددها
اعلان یا ایشیکی خوبی
له پره دو واییداده نو سیریت
بود و دیر ۳ آنه ده سیریت

پیشکوتن

حقیقتاً جار یک درده چیت

حوشتیک
بو پیشکوتن
ده نوسری

یکی به آنه یک

(سال ۱ ژماره ۵) - (روز پنجشنبه ۹ رمضان ۱۳۳۸ ۲۷ می ۱۹۲۰) -

خوشه و بستی صنعتی که ی خوی له دل درنه اچو -
فرانقلان - هر له سینی خریک بون صنعتی وه پی
که یشت - تابو به یکی له پیاو ماقولی حکومت
اصرتما -

جه سیک - یکیک بو که کر یکاری له معدندا اه کرت
هر له سانی « صنعت » و هولدانی خوی بو له دواییدا
بو به (مستشار ناظر خارجیة) انگلیس -

له همو ولات و شار یکدا - زوری واهلکوتوه که
له سانی باشی و چاکی خویان و صنعتیان و پیر
وزینیا نه وه پی کیشتون و کوره بون -

زور کسی واش بوه باو با پیری هتا مردوه اسپی له
له باخلیانا سوزه له کیانی و توه خوی له شاکردی
و به راستی ایش کردنیه وه سرکوتوه و بو به وستا
و پیاو یکی باش و ناودار -

به هزار - مامور و کر یکار له بردستیا ایشیان کرده لم
پرو او پیری دنیا دا نای بلا و بو ته وه - شتومی که له
ژردست خوی و شاکرده کانی در چوبی - بو چوار
قورنهی دنیا نیراوه -

ایتر - خو مو دیزانین که صنعت زور باشه - لوه
باشترینیه -

جا - کسوا بو دهبی ایمهش هول بدهین بو فیر بونی
سمو صنعتاتی - و حمو ایشیکی باش - واز له جوتی
وفیل و تلکه بازی بهینین - دورویی و خلیق فر یوانن
بکک نایت -

له جیاتی امه که له پناهی آشنایی و خوشه و بستی داملی

صنعت

بازنی آلتونه له دستا صنعت

هول بده دستی بجه بیکره رولات

صنعت - شتیکه که به خریک بون و هولدان دست
اه کویت - و پیدا اه بیت - اوی او شتانه درست اکا
و خریکی اهی صنعتکاری پی اهین - زر نکر - آستکر -
کوشدرو - خیاط - جولا - هر یکی صنعتیکن -

پیاو - هر بزانی خوی ریش کاو پی و بلی امندهم
هیبه و او ندهم دهبی پستی لی بکانه وه - خریکی فیر بونی
شتیکی تر نه بی - بو ایشیکی باش یا صنعت هول ندا -
پیاو یکی چاک نیه -

اوانهی له سانی هول دان و صنعتی وه - باش و جوان
ژیاون و چون به ریه وه ایجکار زورن - خریکی له صنعتدا
یکی زانین و زور و زیاد کردنی علم ناخا -

صنعتکار - اهی پرزیت نماشای کتیب و فزانه و شتی
نریش بکات و پیری باش بکانه وه -

صنعتکاری وایینراوه - جکه له صنعتی که یان - له ایشی
تریشدا زور به کلک شار و ولاتی خویان هاتون و خیر یان
داوه ته وه - دسان زور کس وایینراوه - که زور به کولی
دل هولی له صنعتدا داوه و ایشی باشی کرده و شتی جوانی
داهیناوه بو ولات و حکومتی که ی پیاو یکی زور کوره لی
در هاتوه -

فلیکس فور - که بو به کوره حکومت فرنسه شاکرد
دباغچیک بو - خودیاره به چاک خریک بونی خوی بو
که وای برزو باند بوه وه - لکل اوشدا که وها کوره بو بو هشتا

بنکری برلنگاندن و بنگولینده وی ژین
مرکز ژین للتوثیق و الدراسات
Zheer Center For Documentation & Research

یکتری ورد اه کین - به دایکی پاک و بی غشه وه
سمولایک بکین - دست بدینه بالی یکتری - ریکای
راست بکینه پیش - بوشار و حکومت و ولاته که مان
چه خدمتیک باشه بیکین -

به تنها هیچ ناکریت - تنها پیماویک هموشتیک فبر
نابی - لبر اوه یک چاوه روانی یکترین - ده بی یک به
یکتری قازانج بکه به نین - ریکای باش و چاک نشان
یکتری بدین - بلام وک اوانه نا - که بو قازانجی خویان
ام واه و هل افو بو نین - و خربکی مل ورد کردنی
خالق دهین - یکتری له کرده وهی اشیرین و ناماقول
... بکیرینه وه باشه خربک چاکه و فبر بونی صنعت
پن چاکه -

صنعت - هر وک کرده وهی چاک انسان له هیچ
شتیکدا پک ناخا و هر خاونده که برزده کاته وه - امیش
دست مایه و شتیکی وایه که هیچ نابریته وه وله دست
ناچیت - مایه یکی وایه - نه دز اییا نه کیرفان بر - نه لافاو
اییا - نه آکر ایسو تینی -

...م

بو مدیر پیشکوتن

نشانه سعادت که وکو « پیشکوتن » بی له لوای
سلیمانیا دانرا ونو نیرا - زور ممنون حکومت و واسطه ی
بوین - امیدیش ده کین - که حکومت به پیشکوتنی به
فیض و رونایمان بکه یینی - ...

بینه سر مقصد - وادیاره که ارباب نوسین جنابیان
خریکن - که بجاری زبان کوردی له زبان فارسی و عربی
روت بکن - به جاری ساده و آزادی به بلنه وه - نه مه ش
له پرا ممکن نابی - له بر نه مه ی - زبان کوردی له کل فارسیا
طحریک و نمونه بیکه - و بو عربیش عاداتا بوه - به محتاج
محتاجی ... - خصوص - زبان عربی زور در له منکه -
هر واه به دسو بردی ناتوانین استغنا ی لی بکن - هر چن
نه مه انکار ناکری - امروله کورد و عشایر کورده واری
خومان که جنوبی یه - زبانیان هسه - زور
ساده و آزاده -

اکر - ارباب خوی بکه ری • ولیکی باته وه • نزدیک

امکان ده بی که نه منده احتیاج نوسین - سر بخود زبان
نیمه ش رنگ و شکلیک به جو یا بو خوی پیابکا - بلام -
او ظرافت و طرازه ته او جناس و حلاوه ته ی که هیه
تیک ددچی نایمینی -

نه مه لازمه نک وابه دسو بردی و به مانو کردنی فکر
و هوش - به تدریج زبان خومان ریکای نوسین ووتن
بدوزیته وه و بحق خوشی بکات - ذاتاً ده بی لمولارباب
فضیلتیش حمیتاً هول بدا بو نه م زبانه و کو زبانه کانیکه
آساس وقاعده ی بو بدوزیته وه وداینی بوی - لبر نه مه ی
زمان اومه زور له دوام اوه توه - که زور پش استمداد
پیشکوتن هیه -

وام نیاز و رجاهیه - وادمودست بیکجاره کی زبانه کمان
دستی لی ندی - هیچ نی قیاس له زبان عثمانی بکه نین
او بو کهنه ییه - ویم همو همته وه که لی هکرا - وادیاتیشی
بم درجه یه که ترقی کرد - جاری هر له اسارت فارسی
و عرب خوی پی رزکار نکرا -

احمد

ژن به ژن دان و شیر بایی سندن

یاخود

کچ فروشتن

لو کرده وه ناشیرینانه که له کردستاندا باوه بیکیمان
ژن به ژن دان و شیر بایی سندنه -

یکی اچیت داوای پکی کسی اکات خون او پکه
و کو کر بفروشی سودای له کل اکات - الی تا صد ایره
و دو عبا و نازانم چی و چیم ندیتی نایدم - ناعلاج اچیت
داوای پکی کسیکی که اکات اویش هر وای پی الیت
هنی کسی که نختی به حیا بیت و له لای ناشیرین
بیت شیر بایی بسینی به ناوی اوه وه که بوی بسکا به
مصرف الیت تا دو صد ایره ندیتی بوی بکم به خشل
و شت نایدم - اما درواکات بو خشل و شت
نیه بو ناوه وه داوای شیر بایی اکات - یاخود الیت
تازن بو کره کم نهین ام کچه ت ناده می -

ناعلاج او پیاره به هزار آین و اوین او پاره یه پیدا

اکت ایداتی یاخو بوی ایدات به ژن .

اوپیاوه لپاش توشی قرزاری ابی هرچی هیه ایفروشی
وخوی و بوکی ابی لاسر «صهیر بنون و نانی وشک بخون
له پاش اوه پیاوه که لوژنه تیر ابی لی ادا تی هل ادا الیت
وار وینجیم دا به تو برو بروکم برده . ژنه که اتوریت له بینی
الی پیاوه که و الی ژنه که دا شسر و شور یکی
زور پیدا ایت .

چم جمال سعید ادیب

« (پیشکوتن) »

له کو لا نان چه بامسه
زور هیه در وودلسه

همو ایشی پیاوی پیسه
اگردیت بیکره و پیاپلوسه

آی مردوی دروژان صری . درو فرضه . یا سسته .
درو کردن بو به عادت بو ام ولاته قصه یکی زور
راست له کتیمی رستم راست تران بو بکپرموه .

چونه بزاین

کابرای بو له دنیا دا هیچی نبوه . هر چقو یکی بی
دم ومانکایکی بی سرودیزه یکی بی بی هبوه .
دفعه یک ام مانکایه له کاکل کوم دهنی . خاوند کاکه
لی (کیومالی) برده کا . نایدوزبتوه تا علاج رقی هلدوسی
به چقو بی دمه که سری دهریت . وله دیزه بی بنه که دا
دیگولینیت هر کسیک له کوشتی او مانکابه دهخوات
به دمیوه نامیت . و هر چی کسیک لی ناخوات
به دمیوه ده میت .

زلامیکی بوزه پیر وله هو لیر کونتر که لو کوشته ی
نخوارد بو به دمیوه ده میت . سکیم لولاوه دیت دهمو
لچی ده لی سینتوه . کابرای بوزه ش کالوکیکی شکاوی له
حوت جیکا به پت بسراوی بدستوه ده بیت دیمالی به
مسکه کدا . سک له ترسانا . حوت طوپ جا ولی درده پیریت
صاحبی مسکه که پیدا دهنی . دلی ام حوت طوپ جاوه
هینی منه . هر دوژان شریان دهنی . و بوشرع کردن

ده چینه لای ملا . که تماشا ده کن اوا ملا کورسیکی لاسر
نیر که پیاز یک داناوه . ولسری دانیشتوه تماشای ابن
الجمجر دهکات . هر دو کیان قصه خویان بو ملا دکن
ملا دیته جواب و ذلی ام حوت طوپ جاوه به شرع
هینی صاحب مسکه . . . کابرای بوزه کالوک بدست زور
رقی هلدوسی کالوکی دمالی به نیر که پیازه کدا ملا لاسر
کورسیه که دکوئته خواره وه سری دشکیت و قنکی
ده دریت .

زو نجی شلی جراحی دهیننه سر که چاکی بکاته وه
نجی شل هتا درمانی سری دکات خواره وه ی
ده کویاتوه . وهتا خواره وهی درمان دکات سری
ده کویاتوه نجی شل تا علاج کویزی دخانه قنکیه وه
تالکل درمان کردن سری خریک دهنی خواوراستان
او کویزه لویدا درویت . او کویزه زور کوره ده بیت
پل و پوده اویت . زور عجائب دهنی . حتی له همو
هورامان و مریوانوه وله همو جیسکایکوه دینه سیری
او کویزه . نمایان دهنی بی برن و ملا نجات بدن .
به همویان خریک دهنی که او کویزه کوره به برن
لبرامه که طور و طور داسی دستیان زور کول بو
چار یان نکرد و بو یان نه برا . او کویزه امسال و پار
چل و پینچ هزار کویزی کتوه . ام کویزه له کویزی
سیویل ناچی . هموی به کاکه دره چی هر چی کس
طالبه به کویز کرین بچینه دکان سمه قوی بقال به
هرزان بکریت و بی بانه نانو خانه صالح کوی رب بوی
بکریت به پافلاوه بو بر بانکی رمضان .

۲۱ - می - ۱۹۲۰

م . س . ع .

چن وختیک لمو پیدش ولاغنا ریکی کرکوک که له
باز یان بز ی بو شکات اه کات . که هیستر و باریان له
ناو کاروانه که دا به شولی دزیوم .

لپاش . چونه بنجو بناوانی ایشه که در اسکه ویت
که دز (خوی) بو .

لم روزانه یشدا . دیسان کابرایکی کرکوک شکات
و (دای) بردوته خدمت حاکم چم جمال که شو

نزيك پردی تينال خستبوم . بيانی که هلسام تماشام
 کرد دز چن تا (يك) ی بردوه . واريك اه که ویت
 لو سانه دا مدیر ناحیه لو ناوه اه بیت به او ایشه وه
 اه چیت . خريک ده بی شوین بدوزيته وه وهاکريت
 هر چن ده کات . شونیک نادوزيته وه . امهش له همو
 کسه وه دياره و زانراوه . ولاغ له ناو کيا و آو و قوری
 باز يانه وه بروات نابی شوین پی کم بی و ديارنه بی .
 مدیر تماشاه ده کات هيچ شو ينيک نادوزيته وه و لو
 آوایانهش هيشتا کس له جيکای خوی راست
 نه بوته وه . خونایت به بيردا که بو آسمان هلکيشرابی .
 پرسياوله کابرای کرکوی ده کريت . قصه بی ری و بی
 و خورایی ده کات .

امه بو به دو جار که کاروانچی کرکوی ده يانه ویت
 به فیل و تلکه بازی خلقی خومان پلاوی بکن .
 جلو کرتن وریکانه دانی ام ايشانه هر لسر تجاره . بو
 جو جار يك لکل ولاغداره کانی برنه وه . اکر له چولدا
 بزین هر چيکيان بچیت لسر ولاغداره که بی .

تا ايسنا لبر باش پیری و دل پاکي خلقی خومان له ناو
 ايمه دا دزی نه بوه . حیفه بزواني ام کاروانچه قلابانه به
 دز حلیب کرین . وقازانچی کاروانچه که بیبا . تجاره کافمان
 شت له کیس چو . خاقي خومان ناو زراو مدیر له
 خريک بون و ماندویتی دا بی . کاروانچی کرکوی له
 قانرا نجدا . و اچاکه تاجر لکل کاروانچی برنه وه و شتيک بو
 امه دامز رین . که له آواییدا بار بخريت .

ایکنا ام دزیانه که شکیش دچيته سر کاروانچی که
 خوی کرد بیتی . حکومت هيچ نایه ویت له جياتی اوانه
 غرامت له اهالی بی سوچ بسینی خو دياره یکی له اهالی
 که سوچی بو . توشی ازیت وروژی خوی ده بی .

بولشويک

امه چن روژ يکه ايشی بولشويک له روسيه خراب
 تیک چوه . شاری « اودسه » که له بحر سیااهه یاغی
 بون و بولشويک کانیاں در کرده . چن روژ يکه
 له مسقوفه وه هيچ خبر نایت . تیل جمو جیه کایک تیک

چوه . به پيچوانه بولشويک هر ايکی کوره روی
 داوه .

روانه کراوه کانی عثمانی بو مجلس آشتی
 توفیق پاشا — کوره يه
 رشید بک
 نخرالدين بک
 جمیل پاشا
 محمود مختار ميرالا
 امانه ن چونه مجلسی آشتی و کيشتونه پارس .

من کوتی چم جمال

لمو پیدش من کوتی چم جمال پاک تمیزنبو و محتاج
 تعمیر بو . اعجابه به همت عزت افندی مدیر تلغراف
 له مأموران و اهالی چم جمال پاره سینرا هر کسه به
 قدری همت خوی پاره دا دو صد و بیست رو پیسه
 زیاتر کوکرایه وه . بم پاره يه و به یارمندی خیری افندی
 مهندس حکومت او من کوت ته زور باش پاک و تعمیر
 کرایه وه و منبریکی بو درست کرا و بو خدمتی مجوریکی
 دایمی کبرا . امر و لایقی او ديه پی بلین من کوت .
 لم خصوصه وه همت و سعی کردنی عزت افندی
 زور بپنراوه .

فی ۲۲ می سنه ۱۹۲۰
 حاکم سیاسی چم جمال
 کپتان هوأت

بوزانین همو

امشو که جمعه يه ژماره اسپه شی راده کيشريت
 اوانه بلیتیاں کر يوه له ساعت دوی عربی شوه وه بفرمونه
 مهندسخانه هچکس نه هات پرسینه وه لسر خویتی .

۲۷ می ۱۹۲۰
 عزیز

له چاپخانه حکومت له سایانی چاپکرا